

Sosiaali- ja terveysministeriö
kirjaamo@stm.fi

Viite: STM 044:00/2016

LAUSUNTO HALLITUKSEN ESITYSLUONNOKSESTA LOMITUSJÄRJESTELMIEN UUDISTUSTA KOSKEVAKSI LAINSÄÄDÄNNÖKSI

Yleistä

Lempäälän kunta on pääosin tyytyväinen lakimuutoksessa esitettyihin parannuksiin maatalousyrittäjän lomituspalveluoikeuksiin. Lain selkeyttäminen myös lisää maatalousyrittäjien tasapuolista kohtelua ja oikeudenmukaisuutta nykyiseen lakiin verrattuna.

Lomituspalvelujen uudistuksessa tulee huomioida, että julkisen palvelutuotannon tehokkuutta voidaan mitata lähinnä asiakkaan saaman vaikuttavuuden näkökulmasta. Lomituspalvelulakia muutettaessa on varmistuttava siitä, että jatkossakaan ei heikennetä yrittäjän sosiaaliturvaa takaavan lomituspalvelujen laatua. Palvelun varsinainen tarkoitus on yrittäjän vapauttaminen päivittäisistä karjataloustöistä. Lain muuttaminen tulevaisuuden maatiloja painottaen on ymmärrettävää, jotta resursseja kyetään kohdistamaan kehittyville ja elinvoimaisille maataloilille, mutta samalla ei tule unohtaa pienempiä maatiloja, joilla tarvitaan vielä usean vuoden ajan lomituspalveluja.

Kaavamainen työajanlaskenta

Kaavamainen työajanlaskenta tuo tasapuolisuutta lomituspäivän mitoitukseen ja yksinkertaistaa työajansuunnittelun hallinnollista resursointia. Työajanlaskennassa tulee kuitenkin huomioida pienemmät maatilat paremmin. Esitetyn kaltaisessa laskentakaavassa tulee vastaan tilanteita, joissa pienten (alle 20 kotieläinyksikköä) maatilojen vuosilomapäivän pituus ei ole riittävä, vaikka tilan työt tehtäisiin tavanomaisen normaalin tuotantotavan mukaan. Laskentakaavaan tulisikin tehdä muutos siten, että ensimmäiset 14 kotieläinyksikköä kerryttävät työaikaa 34 minuuttia ja seuraavat 46 kotieläinyksikköä kerryttävät seitsemän minuuttia. Muutoksella turvataan pienten maatilojen riittävä vuosilomapäivän pituus, mutta ei heikennetä myöskään suurempien maatilojen vuosilomapäivän pituutta merkittävästi. Muutos tukee myös maatalouslomittajien osa-aikaisuuden vähentämistä.

Itse hankittu lomit

Lakiesitys tavoittelee itse hankitun lomituksen houkuttelevuuden lisäämistä, mutta lakiesitys ei saa lisätä eriarvoisuutta lomitujärjestelmien (maakunnallinen/itse hankittu) välillä. Lakiesityksessä tulee huomioida myös tasapuolisuus ja oikeudenmukaisuus, joten myös maakunnallisen lomituksen valinneilla tulee olla subjektiivinen oikeus lisävapaaseen.

Sijaisapulomitus

Jos sijaisapupäivän pituus määritellään lakiesityksen mukaisesti, sen seurauksena iso osa sijaisapupäivistä jää lyhyiksi, jopa 3-4 tuntiin. Palveluntuottajan näkökulmasta näin lyhyet sijaisavut olisivat haasteellisia järjestää, varsinkin jos sijaisapujaksot ovat pitkiä (esim. perhevapaat), jolloin lisävapaan käyttö päivän pidennyksenä ei enää onnistu. Lempäälän paikallisyksikön alueella vuonna 2016 kaikista lomituspäivistä 39 % oli sijaisapua. Esimerkiksi alueen lypsykarjataloista 25 % on kahden yrittäjän maatiloja, joiden työaika jäisi noin 10 tuntiin. Näiden kohdalla sijaisapupäivät olisivat lyhyitä, eivätkä näin ollen tukisi maatalouslomitajien osa-aikaisuuden vähenemistä.

Lakiesityksen perusteluissa todettiin, että ulkopuolinen työvoima maataloilla ei enää kavenna oikeuksia vuosilomaan, mutta esitetyn kaltainen sijaisapupäivän pituuden määrittely voisi aiheuttaa ulkopuolisen työvoiman piilottelua.

Rahoitus ja resurssit

Lomituksen siirtyessä maakuntiin tulee varmistaa muutosvaiheen resursointi, jotta muutoksen toteuttaminen käytännössä on mahdollista. Hallinnon työmäärä lisääntyy muutoksen johdosta, vaikka lain yksinkertaistaminen helpottaa sen tulkintaa mutta siitä saatujen hyötyjen vaikuttavuutta voidaan arvioida vasta myöhemmin. Maakunnalliset hallintotyöt lisääntyvät nykyiseen verrattuna Maatalousyrittäjien eläkelaitokselta siirtyvillä töillä, mm. ohjauksella ja valvonnalla sekä koulutuksen ja tiedottamisen osalta.

Rahoituksessa on huomioitava, että aikaisemmin maatalouslomituksesta luopuneiden kuntien ja tällä hetkellä lomituksen paikallisyksikkönä toimivien kuntien tulee voida laskuttaa maatalouslomituksesta aiheutuneet/aiheutuvat Kevan eläkevakuutusmaksut (KuEL ja Varhe) joko tulevilta maakunnilta tai suoraan valtiolta. Tälläkin hetkellä aikoinaan maatalouslomituksesta luopuneilla kunnilla on mahdollisuus laskuttaa silloisista kunnan palveluksessa olleista maatalouslomitajista aiheutuneet Kevan eläkevakuutusmaksut siltä kunnalta, joka vastaa maatalouslomituksen järjestämisestä ko. kunnan alueella. Lomituksen paikallisyksikkönä toimiva kunta vastaavasti huomioi nämä valtion korvaustilityksissä. Maatalouslomit

Ehdollinen päätös

Lakiehdotuksessa esitetty muutos lomituspäätöslain 10 §, koskien ehdollisen päätöksen muutosta työkyvyttömyyssijaisaputilanteissa on ehdottomasti muutettava, eli säilytettävä se nykyisellään. Esitetty muutos tulisi aiheuttaman turhaa hallinnollista työtä, kun sijaisapua ensin laskutetaan markkinaperusteisella hinnalla ja myöhemmin palautetaan maksuja. Kokemuksemme mukaan nykyisin mukaisesti toimittaessa sijaisapumaksujen laskuttamisessa tai mahdollisissa takaisinperinnöissä ei ole esiintynyt haasteita. Muutos nostaisi kynnyksiä hakea palvelua ja heikentäisi joidenkin maatalousyrittäjien mahdollisuutta käyttää sijaisapua työkyvyttömyystilanteissa.

Lomituksen ICT

Näkemyksemme mukaan ainoastaan lomituksen käyttöön tehtävän ICT-järjestelmän kehittämiseen ei kannata käyttää kovin suuria panostuksia. Lomitus olisi maakunnallisessa toiminnassa niin marginaalinen toimiala, että ohjelmistojen kehitystyö pitäisi tehdä mahdollisimman kevyesti hyödyntäen jo olemassa olevia ohjelmistoja esimerkiksi päätöksenteon ja työvuorosuunnittelun ohjelmistot, sekä Pirkanmaalla kehitelty Suuli.net -ohjelmisto.

LEMPÄÄLÄN KUNNANHALLITUS

